

Зима М.О.

студентка;

Біліченко П.Г.

кандидат педагогічних наук, доцент,

*Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

ВИЗНАЧЕННЯ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ У ПОГЛЯДАХ ЙОГАНА ШТУРМА

Йоганн Штурм (нім. Johannes Sturm, Ioannes Sturmius; народився 1 жовтня 1507 року в місті Шлейден (нім. Schleiden), Рейнланд – Пфальц (нім. Rheinland – Pfalz), помер 3 березня 1589 року в місті Страсбург (нім. Straßburg) – відомий німецький педагог-гуманіст. Після закінчення Льєжської школи навчався в Левенському університеті (1524-1529 рр.). Був шість років (1530-1536 рр.) викладачем класичних мов у Колежж де Франс (фр. Collage de france) в Парижі. В 1537 році був запрошеним міським магістром в місто Страсбург для організації школи яка почала занепадати через відсутність учнів та вчителів. Саме після того як Штурм організував гімназію, він і зазнав слави на всю Європу. Його шкільна система, побудована на ідеях Філіпа Меланхтона (нім. *Philipp Melancthon*, німецький гуманіст теолог і педагог, систематизатор лютеранської теології, сподвижник Лютера) послужила зразком для багатьох шкіл в XVI та XVII ст. і мала великий вплив на «ratio studiorum» єзуїтських шкіл [3].

Тривалий час вважалося, що Страсбурзька гімназія поділялася на дев'ять класів (*ordines, curiae, tribus*), але за останніми даними виявляється, що його гімназія була поділена на десять класів, а для кожного класу був призначений свій вчитель, про що повідомляється в його творі «*Epistolis classicis*», який він писав для вчителів своєї гімназії [2].

Розглядаючи організаційно педагогічну діяльність Штурма ми спробуємо визначити які він вбачав шляхи підвищення ефективності навчальної діяльності у його Страсбурзьській гімназії.

В реалізації своїх ідей Штурм обрав складання письмових методологічних порад у формі листування.

Так для вчителя десятого класу Фризія (нім. Friziy), Штурм радив у в своєму листі закласти фундамент основ освітнього процесу, навчати дітей простим викладанням без зайвих навантажень. Якщо діти засвоїли всю програму успішно і результати успішності будуть високими, то це буде найбільшою нагородою для вчителя. В кінці року проводився екзамен, де учень дев'ятого класу запитував учня десятого класу чого той навчився за весь рік, після відбувався перехід учнів до наступного класу.

Ширнеру (нім. Shirner), вчителю дев'ятого класу, Штурм писав, що той повинен закріпити в пам'яті учнів вивчений матеріал з попереднього класу, а також він повинен був посприяти вивченню нових латинських слів. Наприклад, один учень повинен був вивчити одні слова, а другий інші, але щоб ці слова відповідали одному поняттю (наприклад, один вивчав слово «alauda» – жайворонок, а інший «anas» – качка), потім вони вислуховували один одного і це, на думку Штурма, сприяло б таким чином легкому запам'ятовуванню цих слів.

Тут також прослідковується проведення перевірки знань у формі екзамену, де учень восьмого класу питав учня дев'ятого класу про його досягнення. Про це ми вже повідомляли вище, але тут вже колишній екзаменатор екзаменується сам. В такому ж порядку продовжувалися екзамени і в наступних класах.

Матоею Гюрберу (нім. Mutter Gurber), вчителю восьмого класу, Штурм радив також закріпити знання набуті в попередніх класах, навчити їх новим словам та залучив до вивчення творів римських та грецьких ораторів. Також починалося вивчення листів Цицерона.

Лінгельсгемей (нім. Lingelsgemei) був вчителем сьомого класу і йому Штурм писав у листі про заборону використання будь-якого

катахізису з попередніх класів, тобто вони повинні були навчатися всьому новому. Він радив за доцільне виконувати різні письмові та усні вправи, щоб таким чином вони повторювали вже вивчений матеріал в попередніх класах. В неділю учні перекладали німецький катахізис на латинську мову, окрім слів які були затверджені церквою (Trinitas – Трійця; sacramentum – таємниця; baptismus – хрещення).

Вчителю шостого класу – Маллеолу (нім. Malleol) потрібно було ознайомити учнів з більшими листами Цицерона. Також Штурм порадив цьому вчителю поділити учнів на три декурії; перша декурія перекладали та переказували на пам'ять твори єпископа Амвросія (Bischof von Ambrose), друга – епіграмму Марціала (Folge von Marcyal), третя – Горація (Horror). В цьому ж класі починалося глибоке вивчення грецької мови.

Бітнеру (нім. Beatner), вчителю п'ятого класу, порадив навчити учнів нових грецьких слів для позначення побуту життя та звичаїв. Вже в кінці навчального року учні повинні були практикуватися в складанні віршів. В суботу та неділю вивчалися послання апостола Павла. Також в цьому класі повинна була вивчатися музика .

В своїх листах до вчителів четвертого класу – Лаврентія Енглера (нім. Engure Lawrence), третього – Бошію (нім. Bosch), другого – Ренарду (нім. Renard) та першого – Голію (нім. Goliu), Штурм також писав про їх вчительську відповідальність, їх педагогічний обов'язок перед гімназистами та завдання які вони повинні виконувати разом з учнями, аби ті також відчували підтримку від своїх наставників. Також за його порадою в третьому класі починалася читати перша книга «Ілліади» або «Одісея». У всіх класах продовжувалося читання послань святого апостола Павла, але в цих класах вже потрібно було заучувати їх на пам'ять. Юнаки повинні були перекладати речення з латинської мови на грецьку і навпаки. Також вважалося за доцільне грати різні ролі у виставах, які учні самі ж й організовували, адже навіть в своїх листах Штурм згадував про те, що сам в роки свого навчання він грав роль Гета в комедії Теренція «Форміо» [1, с. 313-336].

Також нам стає відомо з листа Штурма, що в першому класі рівень знань учнів досягав дуже високого рівня, адже учні самостійно повинні були складати твори латинською або грецькою мовами в художньому стилі, а послання апостола Павла повинне було пояснюватися учнями самостійно без допомоги вчителя.

Отже, з проведеного нами аналізу шляхів підвищення ефективності навчальної діяльності в Страсбурзькій гімназії з листів Й. Штурма випливає, що Штурм писав ці листи для того, щоб підтримати вчителів, дати їм пораду або ж настанову. Слід сказати, що Штурм таким чином приділив увагу кожному зі своїх колег і це не залишилося без результату, адже учні вже під кінець свого навчання могли вільно писати, читати, говорити не тільки латинською мовою, а й грецькою, що мало дуже великий вплив на декламування їхніх ораторських здібностей. Тож ефективність методів навчальної діяльності Йоганна Штурма була дуже високою.

Список використаних джерел:

1. Карл фон-Раумер. История воспитания и учения от возрождения классицизма до нашего времени / [Соч.]; Пер. с 3 изд., под ред. Н.Х. Весселя. Ч. 1-2. – Санкт-Петербург : тип. В.С. Балашева, 1875-1878. – 2 т.; С. 24.

2. Карл Шмидт. История педагогики, изложенная во всемирно-историческом развитии и в органической связи с культурной жизнью народов / Пер. Эдуарда Циммермана. Т. 1-4. – 3-е изд., доп. и испр. Вихардом Ланге. – Москва: К.Т. Солдатенков, 1877-1881. – 5 т.; С. 22.

3. Е. Цитронь и А. Карнаухова. История педагогики. Автриз, перевод с 3-его исп. и доп. Ним. Издания. под ред. прив. доц. С.А. Ананьина. Проф. Т. Циглерь. Книгоиздательство «Сотрудник» // Петербург-Киев. 1911 г.